

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МИСТЕЦТВО

для студентів

спеціальності 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми Початкова освіта
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура)
освітньо-професійної програми Середня освіта
(Фізична культура)
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 014.12 Середня освіта
(Музичне мистецтво)
освітньо-професійної програми Середня освіта
(Музичне мистецтво)
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 014.13 Середня освіта
(Образотворче мистецтво)
освітньо-професійної програми
Середня освіта (Образотворче мистецтво)
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 022 Дизайн
освітньо-професійної програми Дизайн
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 024 Хореографія
освітньо-професійної програми Хореографія
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми
Видавнича справа та редагування
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування
освітньо-професійної програми Фінанси і кредит
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми Право
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 231 Соціальна робота
освітньо-професійної програми
Соціальна педагогіка
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Організація
виробництва
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
спеціальності 012 Дошкільна освіта
освітньо-професійної програми Дошкільна освіта
освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

Програма № _____
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 2022 р.

Розробник: Рябоконт Юлія Станіславівна
викладач циклової комісії суспільних дисциплін та правознавства
Фахового коледжу «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Рябоконт Юлія Станіславівна,
Березовська Майя Григорівна, Бацук Ольга Петрівна, Мусіяченко
Ольга Сергіївна, викладачі циклової комісії суспільних дисциплін і
правознавства Фахового коледжу «Універсум» Київського
університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
суспільних дисциплін і правознавства
Протокол від 28 серпня 2021 року №1

Голова циклової комісії Юлія РЯБОКОНЬ

Робочу програму перевірено
« 01 » вересня 2021 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи

 Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора
з навчальної роботи

 Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 2022 н.р. (підпис) (ПІБ) Рябоконт Юлія Станіславівна, «31» 08 2022 р., протокол № 1
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма навчання			
Вид дисципліни	Обов'язкова			
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська			
Загальний обсяг годин	130			
Курс	1-2			
Семестр	1	2	3	4
Обсяг годин, в тому числі:	16	32		46
Аудиторні	16	32	40	42
Лекції	6	12	18	18
Семінарські заняття	4	6	4	6
Практичні заняття	6	12	16	16
Модульний контроль	-	2	2	2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення мистецтва є орієнтація студентської молоді на духовні та загальнолюдські цінності, формування в студентів системи ключових, міжпредметних і предметних мистецьких компетентностей у процесі пізнання, інтерпретації, творення, оцінювання мистецтва.

Реалізація мети здійснюється через розв'язання **завдань**:

- ознайомлення студентів з мистецтвом різних культурних регіонів світу, формування розуміння взаємодії між різними культурами, усвідомлення необхідності збереження культурно-мистецького надбання людства;
- виховання національної ідентичності, усвідомлення власної причетності до української культурної спадщини з одночасним усвідомленням культурно-мистецького розмаїття;
- формування креативних, комунікативних якостей особистості учня; стимулювання потреби до мистецької самоосвіти та здатності до художнього самовираження;
- естетична оцінка творів мистецтва, явищ сучасності та довкілля (зокрема медіаконтенту та інтернет-простору); критична оцінка впливу мистецтва та інформаційного простору на формування особистих та суспільних цінностей; усвідомлення зв'язків між мистецтвом та соціо-культурним середовищами; мистецтвом різних народів.

У результаті вивчення дисципліни «Мистецтво» у студента мають бути **сформовані ключові, міжпредметні та предметні мистецькі компетентності**.

Предметна мистецька компетентність (музична, образотворча, хореографічна, театральна, екранна) – це здатність до пізнавальної і практичної діяльності у певному виді мистецтва. Вона формується у процесі опанування студентами системи знань та уявлень у сфері певного виду мистецтва (*знаннявий компонент*), набуття ними художньо-творчого досвіду з мистецтва (*діяльнісний компонент*), виховання ціннісних орієнтацій щодо мистецтва та мистецької діяльності (*ціннісний компонент*).

У процесі опанування студентами мистецтва формуються міжпредметні компетентності - здатність застосовувати у навчальній діяльності та соціумі систему

інтегрованих мистецьких знань, умінь, естетичних цінностей з використанням набутого досвіду з інших галузей освіти.

Мистецтво відіграє важливу роль у формуванні ключових компетентностей, зокрема у процесі:

- аналізу, обговорення, виконання творів мистецтва рідною / державною мовою; сприймання творів мистецтва інших країн та їх інтерпретація, з урахуванням знань про культуру цих країн (*компетентності спілкування рідною /державною, іноземною мовами*);
- застосовування обчислювальних умінь для створення художніх образів (об'ємно-просторових, площинних тощо), що потребують точних вимірювань (*математична компетентність*);
- застосування знань із природничих наук (акустики, оптики, хімії тощо) у відтворенні довкілля та явищ природи засобами мистецтва; використання технічних засобів для втілення художніх ідей (*основні компетентності у природничих науках і технологіях*);
- використання сучасних цифрових технологій для пізнання та творення мистецтва (*інформаційно-цифрова компетентність*);
- формування умінь виявляти власні художні інтереси та потреби; планувати та організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва чи самовираження через мистецтво; раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб, здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію тощо (*компетентність умінь вчитися впродовж життя*);
- пропонування нових ідей, шляхів їх художнього розв'язання, презентування власних творчих досягнень (*компетентності ініціативності і підприємливості*);
- ефективної співпраці у команді, зокрема для реалізації громадських мистецьких проєктів; естетизації середовища (*соціальна та громадянська компетентності*);
- пропагування національної культури через власну художньо-творчу діяльність; виявлення поваги і толерантного ставлення до культурного розмаїття світу; усвідомлення потреби збереження художнього надбання людства (*компетентність обізнаності та самовираження у сфері культури*);
- використання мистецтва для вираження емоцій, почуттів, переживань та корекції власного емоційного стану (*компетентність екологічної грамотності і здорового життя*).

3. Результати навчання за дисципліною

- студент визначає, аналізує, узагальнює знання та уявлення в царині народного і професійного мистецтва, культурних надбань минулого й сучасного людства та України.

- характеризує мистецтво як ядро художньої культури, що розвивається під впливом конкретного соціально-історичного процесу;

- співвідносить культурні надбання українського народу з певним етапом історичного процесу та іншими культурними регіонами;

- аналізує та оцінює найважливіші досягнення національної, європейської та світової культури; орієнтується в культурному та духовному контексті сучасного українського суспільства та світу;

- організовує та створює моделі толерантної поведінки і конструктивної діяльності в умовах культурних, мовних, релігійних та інших відмінностей між народами, різноманітності світу та людської цивілізації.

- застосовує засоби та технології інтеркультурної взаємодії; розробляє та реалізує стратегії діяльності, поведінки та кар'єри в міжкультурному суспільстві.

- пізнає мистецтво, інтерпретує його та виявляє ціннісне ставлення до нього; критично оцінювати вплив мистецтва та інформаційного простору на формування духовно-культурних цінностей – власних та суспільства; усвідомлювати шляхи протидії його негативним впливам на власне життя;

- пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво, ефективно застосовувати їх для художнього самовираження та впливу на свій емоційний стан

4. Структура навчальної дисципліни

п/п	Назви теоретичних розділів	Усього	Аудиторних				Самостійна робота
			Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальні	
1.	Розділ I. Мистецтво африканського культурного регіону	8	2	4	2		
2.	Розділ II. Мистецтво американського культурного регіону	8	4	2	2		
	Модульний контроль						
	Разом	16	6	6	4		
3.	Розділ III. Мистецтво далекосхідного культурного регіону	12	4	4	2		
4.	Розділ IV. Мистецтво індійського культурного регіону	10	4	4	2		
5.	Розділ V. Мистецтво арабо-мусульманського культурного регіону	10	4	4	2		
	Модульний контроль	2					
	Разом	32	12	12	6		
6.	Розділ VI. Мистецтво європейського культурного регіону	38	18	16	4		
	Модульний контроль	2					
	Разом	40	18	16	4		
7.	Розділ VII. Мистецтво європейського культурного регіону. Художня спадщина України	40	18	16	6		
	Модульний контроль	2					
	Разом	42	18	16	6		
	Всього	130	54	50	20		

* із врахуванням МК

5. Програма навчальної дисципліни

Розділ I

Мистецтво африканського культурного регіону

Лекція 1. Мистецтво африканського культурного регіону(2 год.)

Примітивна культура народів Африки. Мистецтво Північної Африки. Своєрідність варварських (неантичних) форм мистецтва. Естетика примітиву. Поняття краси людини (татування, виривання або загострення зубів, прикрашення губ, вух або волосся на голові).

Африканський елемент у мистецтві – культові теракотові маски.

Північна Африка. Країни Магрибу: Алжир, Туніс, Марокко – традиції середньоземноморської культури і місцевого африканського середовища.

Карфаген – місто, яке зв'язує Схід і Захід. Пам'ятки римського володарювання. Розквіт міст.

Класичний середньоземноморський елемент в мистецтві (мармурові Венери з Шершеля, «римське обличчя» міст – форуми, театри, амфітеатри, колонади, арки, ринки).

Елемент мистецтва єгипетської Александрії в мозаїці. «Нільський» сюжет у пам'ятках мозаїчного мистецтва.

Релігія: іслам, християнство, фетишизм як рання форма релігійних вірувань

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 2, 10.

Семінарське заняття 1. Величні цивілізації. Давній Єгипет (2 год.)

Практичне заняття 1. *Примітивна культура народів Африки. Естетика примітиву. Культові маски та мала пластика (2 год.)*

Практичне заняття 2. *Музичні ритми та танці народів Африки (2 год.)*

Розділ II

Мистецтво американського культурного регіону

Лекція 2-3 Мистецтво американського культурного регіону (4 год.)

Мистецтво доколумбової Америки. Культура майя. Епоха інків (кераміка, ювелірне мистецтво). Легенда про „золоту країну” Ельдорадо. Процес «змішування культур».

Історія і сучасність в культурі. Митці, які здобули славу Америці ХХ століття. Основні жанри американського кіно. Музична культура. Блюз, джаз (видатні музиканти і співаки). Латиноамериканські мелодії та ритми. Рок-н-ролл – жанри сучасної популярної музики. Мюзикли. Карнавал. Письменники, які принесли літературну славу Америці ХХ століття. Художники Америки.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 1, 2, 10

Практичне заняття 3. *Музичні ритми Америки (2 год.)*

Семінарське заняття 2. *Художня культура Америки (2 год.)*

Розділ III

Мистецтво далекосхідного культурного регіону

Лекція 4. Мистецтво далекосхідного культурного регіону: Китай (2 год.)

Могутня самобутність китайської культури. Два видатних віровчителів в культурній історії Китаю – Конфуцій і Лаоцзи.

Естетичний феномен китайського живопису. Жанри: портрет, пейзаж, каліграфічне письмо. Порцеляна — гордість китайського мистецтва. Символічне навантаження кольору та ієрогліфів (жовтий – колір імператорської влади).

Зразки китайської порцеляни в музеях України.

Пентатоніка – китайський звукоряд. Китайська музична нотація (на основі ієрогліфів).

Музичні інструменти, оркестрове виконання. Пекінська музична драма.

Вплив китайської музики на музичну культуру Японії, Кореї, інших країн басейну Тихого океану.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 3, 10

Семінарське заняття 3. Образотворче мистецтво Далекого Сходу (2 год.)

Практичне заняття 4. Естетичний феномен китайського живопису (2 год.)

Лекція 5. Мистецтво далекосхідного культурного регіону: Японія (2 год.)

Японський ландшафтний сад. Символіка японського мистецтва судоустрою – духовне начало. Типи японських садів. Філософія ікебани та чайної церемонії

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 5, 10

Практичне заняття 5. Філософія ікебани та чайної церемонії (2 год.)

Розділ IV

Мистецтво індійського культурного регіону

Лекція 6-7. Мистецтво індійського культурного регіону (4 год.)

Внесок Індії у світову культуру: відкриття десяткової системи обчислення, шахів.

Образ Індії в середньовічних текстах Київської Русі.

Індуїзм та буддизм – релігії індійського регіону.

Інтер'єр та декор храмів. Два основні стилі: північний (індоарійський) і південний (дравинський).

Бронзова та мідна скульптури. Фігури Будди у традиційних позах самозаглибленого споглядання та в стані відчуження, бронзовий Шива у вигляді граційного юнака з чотирма руками, зігнутими у витонченому жесті, вогняний ореол навколо всієї фігури та ін.

Вироби із напівдорогоцінних каменів, кришталеві релікварії у храмах Індії.

Різьба по слоновій кістці, перламутру (Індія, Шрі-Ланка). Вироби з лакового дерева. Карбоване срібло.

Манера співу. Музика і танець в індійському кінематографі. Йога – найдавніша система досягнення повної гармонії людського існування. Мета – ідеально здорові тіло й дух, рівновага між ними.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1, 3, 10

Семінарське заняття 4. Індійський культурний регіон (2 год.)

Практичне заняття 6. Індійський танець: значення поз, жестів, позицій рук (2 год.)

Практичне заняття 7. Індійський кінематограф (2 год.)

Розділ V

Мистецтво арабо-мусульманського культурного регіону

Лекція 8-9. Мистецтво арабо-мусульманського культурного регіону (4 год.)

Іслам як підґрунтя морально-естетичної специфіки арабо-мусульманського мистецтва. Головні риси мусульманського декоративного мистецтва. Збагачення арабськими фантастичними декоративними елементами всього мистецтва Середньовіччя.

Багдадська школа книжкової мініатюри (XII-XIII ст.).

Турецьке гончарне мистецтво. Художнє ткацтво – «дамаські тканини» (Сирія).

Килимарство – один з найважливіших видів прикладного мистецтва мусульманського світу (Іран).

Східні мотиви в українській орнаментиці. Мечеть, її розташування; мінарет; мавзолеї

Основна література: 1, 2, 3. *Додаткова література:* 1, 3, 10

Семінарське заняття 5. Декоративно-прикладне мистецтво Близького Сходу (2 год.)

Практичне заняття 8. Персидська книжкова мініатюра (2 год.)

Практичне заняття 9. Декоративно-прикладне мистецтво Близького Сходу (2 год.)

Розділ VI

Мистецтво європейського культурного регіону

Лекція 10-11. Архітектура — кам'яний літопис століть (4 год.)

Греція — колыска європейської цивілізації. Сюжет міфу «Викрадення Європи» у творчості європейських митців. Антична архітектура.

Монастирі й замки Європи у романському стилі. Базилика — провідний тип церковних споруд. Нотр-Дам де Парі у Франції — перший готичний собор, зразок синтезу мистецтв. Пізня «полум'яніюча» готика в Італії, Іспанії.

Архітектура Ренесансу і бароко. Приклад поєднання стилів: собор і площа Св. Петра в Римі. Галантність рококо. Палацово-парковий комплекс Версаль у Франції — взірць класицизму.

Споруди основоположника стилю модерн В. Орта в Брюсселі. Шедеври А. Гауді у Барселоні. Архітектура конструктивізму (Ле Корбюзьє) і деконструктивізму (З. Хадід). Сучасні споруди у стилі хай-теку еко-тек.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 1, 7, 10

Семінарське заняття 6. Взірці архітектури бароко, класицизму, модерну (2 год)

Практичне заняття 10. Архітектурні стилі Європи (2 год)

Практичне заняття 11. Садово-паркове мистецтво Європи (2 год)

Лекція 12-13. Скульптура — мовчазна потаємна муза (4 год)

Антична скульптура — гімн людині. Грецькі статуї та рельєфи. Римський скульптурний портрет: парадний, камерний, кінний.

Сакральна скульптура європейського Середньовіччя. Мікеланджело — один з титанів Відродження, передвісник бароко. Капела Медічі у Флоренції. Мова барокової пластики Л. Берніні (Аполлон і Дафна).

«Амур» Е. Фальконе — ідеал краси доби рококо. Скульптура класицизму. Творчість О. Родена.

Скульптури епохи модернізму і постмодернізму: П. Пікассо, К. Бранкузі, А. Джакометті та ін. Нове пластичне мислення сучасності: зразки гігантоманії (Атоніум у Брюсселі), кінетична скульптура.

Основна література: 1, 2, 5 . *Додаткова література:* 1, 5, 8

Практичне заняття 12. *Антична скульптура – гімн людині (2 год)*

Практичне заняття 13. *Нове пластичне мислення сучасності: зразки гігантоманії (2 год)*

Лекція 14-16. Різнокольоровий світ європейського живопису (6 год)

Первісні наскельні малюнки печер Ласко (Франція) та Альтаміра (Іспанія). Мозаїки, фрески, іконопис, книжкова мініатюра Візантії. Канони фресок романської доби. Вітражі готичних соборів— «Біблія для неписьменних»: Шартрський собор у Франції.

«Титани» епохи Відродження та їхні шедеври: Леонардо да Вінчі, Рафаель Санти, Мікеланджело Буонаротті. Живопис Північного Відродження: «малі» голландці (Я. Ван Ейк, І. Босх, Я. Вермер, Ф. Халс, П. Клас та ін.) та «великі» голландці (П. П. Рубенс і Рембрандт).

«Золота доба» іспанського живопису: портрети Д. Веласкеса, картини й офорти Ф. Гойї. Досягнення національної школи живопису в Англії: сатира У. Хогарта, романтичні краєвиди Дж. Констебл і Дж. Тернера, портретна галерея Дж. Рейнольдса і Т. Гейнсборо.

Класична (Ж.-Л. Давід), романтична (Е. Делакруа) і реалістична (Г. Курбе) школи живопису Франції. Французькі імпресіоністи (К. Моне, Е. Мане, О. Ренуар, К. Піссарро, А. Сіслей, Е. Дега, Б. Морізо), постімпресіоністи (Ж. Сьора, П. Сіньяк) та неоімпресіоністи (П. Гоген), фовісти (А. Матісс). Живопис різних течій модернізму і постмодернізму.

Основна література: 1, 2, 5 . *Додаткова література:* 1, 4, 7

Практичне заняття 14. *Мозаїки, фрески, іконопис, книжкова мініатюра Візантії (2 год)*

Практичне заняття 15. *«Титани» епохи Відродження та їхні шедеври (2 год)*

Практичне заняття 16. *Живопис різних течій модернізму і постмодернізму (2 год)*

Лекція 17-18. Палітра стилів і жанрів музичного мистецтва: поєднання традицій і новаторства (4 год)

Грецька музика — найдавніша в Європі. Образ Орфея в творах композиторів різних епох. Вершинні досягнення в царині поліфонічної музики (Й. С. Бах) і музичного симфонізму (Л. ван Бетховен).

Відень — центр музичної культури Європи. Віденська класична школа (Й. Гайдн, В.-А. Моцарт). Вальсова династія Штраусів. Віденський бал.

Італія — батьківщина оперного мистецтва: Дж. Россіні і Дж. Верді. Міланський театр Ла Скала і розвиток співу бельканто (Е. Карузо, Л. Паваротті та ін.).

Творчість і виконавство музикантів-романтиків Ф. Шопена, Ф. Ліста.

Твори К. Дебюссі — енциклопедія імпресіоністських образів.

Французькі шансоньє (Е. Піаф та ін.). Загадки гурту «Бітлз».

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1, 3, 10

Семінарське заняття 7. Європейська музична культура (2 год)

Практичне заняття 17. Сучасні стилі та жанри музичного мистецтва (2 год)

Розділ VII

Мистецтво європейського культурного регіону. Художня спадщина України

Лекція 19-20 Архітектура українських земель: від доби Київської Русі до сьогодення (4 год)

Храми Київської Русі. Замки й фортеці у Луцьку, Хотині, Олеську, Мукачеві та ін. Подих Ренесансу в архітектурі Львова. Українські дерев'яні церкви карпатського регіону.

Шедеври зодчества українського козацького бароко: Чернігівський колегіум; собор Різдва Богородиці у Козельці; Троїцький собор у м. Новомосковську; дзвіниці Софійського собору і Києво-Печерської лаври, Маріїнський палац, Андріївська церква в Києві. Барокова архітектура західноєвропейського зразка: Домініканський собор і собор Св. Юра у Львові, ратуша у Бучачі. Костели у західній Україні.

Палаці й палацово-паркові ансамблі у стилі класицизм. Еклектика архітектурно-пластичних образів оперних театрів у Києві, Львові, Одесі. Архітектурний ансамбль резиденції буковинських митрополитів у Чернівцях.

Український модерн (будинки Полтавського губернського земства, будинки із химерами в Києві). Львівська сецесія. Помпезний неокласицизм і конструктивізм архітектури радянського періоду. Мова сучасного зодчества

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1, 2, 8

Практичне заняття 18. Храми Київської Русі (2 год)

Практичне заняття 19. Шедеври зодчества українського козацького бароко (2 год)

Лекція 21-22. Розвиток скульптури в Україні (4 год)

Керамічна скульптура Трипілья. Збруцький ідол. Сакральна скульптура. Експресія бароко у творчості І. Г. Пінзеля: статуї Собору Св. Юра у Львові, ратуші в Бучачі. Іконостаси.

Зразки пластики класицизму: пам'ятник А.-Є. Рішельє в Одесі, пам'ятник князю Володимиру в Києві, чотири фонтани на площі Ринок у Львові. Побутовий та історичний жанри у станковій скульптурі: Л. Позен. Пам'ятники і скульптурні портрети діячам української культури.

Світове визнання новаторської творчості основоположника кубізму в скульптурі О. Архипенка.

Українська скульптурна Шевченкіана (І. Кавалерідзе, М. Манізер, В. Одрехівський та ін.). Доробок скульпторів діаспори. Парк «Сад скульптур Лео Мола» у Вінніпегу. Пластична мова скульптури сучасності.

Основна література: 1, 3, 4 . *Додаткова література:* 2, 7, 9

Практичне заняття 20. Експресія бароко у творчості І. Г. Пінзеля (2 год)

Семінарське заняття 8. Українська скульптурна Шевченкіана (І. Кавалерідзе, М. Манізер, В. Одрехівський та ін.) (2 год)

Лекція 23-24. Живопис та графіка в художній спадщині України (4 год)

Петрогліфи з гроту «Кам'яної Могили».

Поєднання мозаїки й фрески в монументальному живописі Київської держави.

Мистецтво іконопису, осередки в Києві (Алімпій), Жовкві (І. Руткович, Й. Кондзелевич).

Гравюра на дереві, міді. Українська парсуна.

Народний живопис: Козак Мамай.

Портрети Д. Левицького і В. Боровиковського у становленні стилю класицизм у живописі.

Т. Шевченко — художник і графік (академік гравюри). Розвиток історичного, побутового, пейзажного жанрів. Творчість М. Пимененка, С.Васильківського, О. Мурашка та ін.

Модерна графіка Г. Нарбута, М. Жука, конструктивізм В. Єрмілова. Станкові роботи та ілюстрації до літературної класики М. Дерегуса, В. Касіяна, В. Лопати, Г. і С. Якутовичів, А. Базилевича, представників української діаспори М. Левицького, Я. Гніздовського.

Художники-авангардисти О. Богомазов, О. Екстер, А. Петрицький, К. Малевич, О. Новаківський, Ф. Кричевський, Д. Бурлюк, В. Баранов-Росіне. Школа монументального живопису М. Бойчука. Львівська живописна школа (О. Новаківський, О. Кульчицька, І. Труш та ін.). Доробок митців радянської доби (О. Шовкуненко, Т. Яблонська, М. Глущенко, В. Зарецький; представники закарпатської школи А. Ерделі, Й. Бокшай, Ф. Манайло, В. Микита).

Народне мистецтво: К. Білокур, М. Примаченко, М. Тимченко. І. Сколоздра та ін.

Живопис сучасності: А. Криволап, І. Марчук, Т. Сільваші, О. Животков, О. Тістол та ін.

Основна література: 1, 2, 5. Додаткова література: 4, 8, 9

Семінарське заняття 9. Живопис у художній спадщині України (2 год)

Практичне заняття 21. Майстри народного живопису. Мистецький проект з комп'ютерною презентацією (2 год)

Практичне заняття 22. Український авангард (2 год)

Лекція 25. Розвиток музичного мистецтва в Україні (2 год)

Український музичний фольклор: жанри й цикли пісен і танців, народні інструменти.

Музична культура Київської держави. Партесна музика у братських школах. Збірка «Сад божественних пісень» Г. Сковороди.

Хорові концерти М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського. Становлення національної композиторської школи. Дільність і творчість М. Лисенка та його послідовників: М. Леонтовича, К. Стеценко і Я. Степового.

Фундатор Перемишльської композиторської школи М. Вербицький. Просвітницька діяльність і творчість А. Вахнянина, О. Нижанківського, Д. Січинського. Хорова і симфонічна творчість Л. Ревуцького, Б. Лятошинського, С. Людкевича. В. Барвінський—майстр інструментальних мініатюр. Музика для дітей В. Косенка.

Нефольклорний стиль М. Скорика, неокласичні камерні симфонії Є. Станковича, хорові твори Лесі Дичко. Музичний авангард композиторів-шестидесятників і модернізація музичної мови: В. Годзяцький, В. Сильвестров, Л. Грабовський. Пісенна творчість П. Майбороди, О. Білаша, В. Івасюка та ін.

Музичне виконавство: Б. Гмиря, С. Крушельницька, А. Солов'яненко та ін.

Поп-музика. Пісенний форум «Червона рута. Рок-музика: гурти «Гайдамаки», «Скрябін», «Океан Ельзи», «Даха-Браха», «Онука» та ін.

Музика митців української діаспори.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 1, 2, 8

Практичне заняття 23. *Діяльність і творчість М. Лисенка та його послідовників: М. Леонтовича, К. Стеценко і Я. Степового (2 год)*

Практичне заняття 24. *Музичний авангард композиторів-шестидесятників і модернізація музичної мови (2 год)*

Лекція 26-27. **Розвиток українського театрального мистецтва. Український кінематограф (4 год)**

Перші професійні актори — скоморохи. Шкільний театр козацько-гетьманської доби. Національний ляльковий театр вертеп. Перший український професійний театр під орудою О. Бачинського при товаристві «Руська бесіда» (1864). Принципи реалізму і народності «театру корифеїв»: музично-драматичного за формою і фольклорно-етнографічного за змістом. Діяльність першого стаціонарного українського театру в Києві. Новаторські експерименти видатного режисера і актора Л. Курбаса у театрі «Березіль». Творчість А. Бучми, Н. Ужвій, Г. Юри та ін. Мережа драматичних і лялькових театрів.

Століття українського кінематографу. Картини О. Довженка («Земля» та ін.). Поетичне кіно («Тіні забутих предків», реж. С. Параджанов та ін.), «міська проза» К. Муратової. Козацький анімаційний серіал В. Дахна, культові мультфільми Д. Черкаського. Видатні актори: І. Миколайчук, Л. Биков, Б. Ступка та ін. Сучасні фільми—переможці міжнародних конкурсів: «Подорожні» (реж. І. Стрембіцький), «Плем'я» (реж. М. Слабошпицький).

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 1, 4

Семінарське заняття 10. *Розвиток українського театрального мистецтва (2 год)*

Практичне заняття 25. *Українське поетичне кіно (2 год)*

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Система оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується на позитивному ставленні до кожного студента. Оцінюється не рівень недоліків і прорахунків, а рівень прогресу особистісних досягнень. Тому критерієм перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти є динаміка особистісного розвитку студента його (її) ставлення до опанування предмету. Безперечно, певну роль у мистецькій сфері відіграють спеціальні художні здібності (музичний слух, вокальні дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, симультанне образне сприймання тощо), які можуть впливати на освітні результати студента. Проте для створення

об'єктивності системи оцінювання перевірка має інтегрувати з одного боку досягнення студентів у різних видах діяльності, з іншого - їх ставлення до предмету, активність та ініціативність, що дасть можливість ефективніше відслідкувати особистісний зріст, оцінити його (її) роботу в освітній діяльності і саморозвитку. Саме тому індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення.

До основних видів оцінювання належать: поточне, тематичне і підсумкове (семестрове і річне). Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності студентів є самооцінка та оцінювання результатів спільної діяльності за попередньо визначеними критеріями та художньо-творче самовираження, які мають бути збалансованими між собою.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Мистецтво» оцінюються задванадцятибальною системою, в основу якої покладено принцип оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе, презентація.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Критерії оцінювання знань з предметів загальноосвітньої підготовки за дванадцятибальною шкалою

Початковий рівень навчальних досягнень

1 бал - студент може відтворити 2-3 події, дати, історичні постаті; мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; виконує не більш ніж 20% від загальної кількості тестів.

2 бали - студент може усно відтворити кілька історичних термінів, явищ; повинен вибрати вірний варіант відповіді (на рівні «так – ні»; частково визначає хронологічну послідовність подій; може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними; виконує 20% від загальної кількості тестів.

3 бали - студент може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з історичними джерелами, слабо орієнтується в хронології подій; має лише загальне уявлення про історичну карту; відсутні сформовані уміння і навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.

Середній рівень навчальних досягнень

4 бали - студент має початковий рівень знань; описує історичні події без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити логіку та хронологію подій,

слабко орієнтується у поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником, картою, історичними документами; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45% від загальної кількості тестів.

5 балів - студент знає більше половини навчального матеріалу, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює історичні поняття, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді карту, схему; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує 55% від загальної кількості тестів.

6 балів - студент самостійно дає більшість визначень, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати історичні події та явища і робить певні висновки; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, володіє хронологією подій; користується додатковими джерелами (хрестоматія, карта, журнально-газетні публікації, комп'ютерні програми, Інтернет); виконує 65% від загальної кількості тестів.

Достатній рівень навчальних досягнень

7 балів - студент правильно відтворює логіку історичних подій, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, аналізує явища, оцінює діяльність історичних постатей, наводить власні приклади на підтвердження висловленої думки; самостійно викладає матеріал теми, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами історичної інформації; правильно використовує історичну термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75% від загальної кількості тестів.

8 балів - студент має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору історичного взаємозв'язку; синхронізує історичні події; досконало володіє історичною та політичною картою; формулює і чітко аргументує власну думку; здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацьовувати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; виконує 80% від загальної кількості тестів.

9 балів - студент вільно оперує вивченим матеріалом, самостійно аналізує та систематизує історичні явища; знання може застосовувати у змінених, нестандартних ситуаціях; висловлює стандартну аргументацію при оцінці історико-політичних явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультації з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85% від загальної кількості тестів.

Високий рівень навчальних досягнень

10 балів - студент має глибокі та повні знання історичних подій, явищ, лідерів; може визначити тенденції та протиріччя історичних процесів; робить аргументовані висновки; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно складає таблиці та схеми; вирішує творчі завдання; вільно орієнтується у нестандартних

ситуаціях, відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативу; виконує 95% від загальної кількості тестів.

11 балів - студент здатен до самостійного вивчення матеріалу; вміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень в практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний підготувати за підтримки викладача виступ на студентську наукову конференцію; самостійно знаходить інформацію (наукова історична література, мас-медіа, Інтернет, мультимедійні програми тощо); вільно оперує термінологією; вирішує проблемно-історичні завдання; виконує 100% від загальної кількості тестів.

12 балів - студент має системні знання, вміє їх самостійно набувати, представляє власні неординарні судження щодо історичних процесів та явищ; користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу історичних явищ; самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; активно використовує знання в практичній діяльності.

Таблиця переведення балів у стобальну шкалу:

Оцінка за 12-бальною шкалою	Оцінка за стобальною шкалою
12	98-100
11	94-97
10	93-90
9	89-86
8	85-82
7	81-75
6	74-69
5	68-65
4	64-60
3	59-35
2	34-20
1	19-1

6.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

№ з/п	Назва	Кількість годин	Кількість балів
1	Модульна контрольна робота №1	1	12
2	Модульна контрольна робота №2	2	12
3	Модульна контрольна робота №3	2	12
4	Модульна контрольна робота №4	2	12

Однією з найважливіших форм вивчення дисципліни є виконання модульної контрольної роботи, що передбачає письмову відповідь на теоретичні питання за змістом навчальної дисципліни, вирішення практичних завдань та тестові завдання.

Завдання кожного варіанту модульної контрольної роботи охоплює весь спектр матеріалу з дисципліни.

Модульна контрольна робота складається з 2 теоретичних питань – 6 балів та виконання бтестових завдань – 6 балів, практичного завдання.

Виконання тестових завдань оцінюється в 1 бал за кожну правильну відповідь .
Письмові відповіді на теоретичні питання в 3 бали кожне, якщо відповідь повна та правильна. Практичне завдання - малюнок, ескіз і т.д. – в 2 бали.

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу складає 12 балів.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Мистецтво»

На рік: 48 год., I семестр: Разом: 16 год., лекції – 6 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 6 год,

Розділи	Розділ 1			Розділ 2	
Назви розділів	Мистецтво африканського континенту.			Мистецтво американського культурного регіону	
Теми лекцій	Лекція 1 Мистецтво африканського культурного регіону. (2 год.)			Лекція 2-3 Мистецтво американського культурного регіону (4 год)	
Теми семінарських занять	Семінарське заняття 1. Величні цивілізації. Давній Єгипет (2 год.)				Семінарське заняття 2. Художня культура Америки (2 год.)
Теми практичних занять		Практичне заняття 1. Примітивна культура народів Африки. Естетика примітиву. Культові маски та мала пластика (2 год)	Практичне заняття 2. Музичні ритми та танці народів Африки (2год)	Практичне заняття 3 Музичні ритми Америки (2 год)	
Модульний контроль					

Розділ 3		Розділ 4		Розділ 5	
Мистецтво далекосхідного культурного регіону:		Мистецтво індійського культурного регіону		Мистецтво арабо-мусульманського культурного регіону	
Лекція 4 Мистецтво далекосхідного культурного регіону: Китай (2 год.)	Лекція 5. Мистецтво далекосхідного культурного регіону: Японія (2 год.)	Лекція 6-7 Мистецтво індійського культурного регіону (4 год.)		Лекція 8-9 Мистецтво арабо-мусульманського культурного регіону (4 год.)	
<i>Семінарське заняття 3 Образотворче мистецтво Далекого Сходу (2 год.)</i>		<i>Семінарське заняття 4 Індійський культурний регіон (2 год.)</i>		<i>Семінарське заняття 5 Декоративно-прикладне мистецтво Близького Сходу (2 год.)</i>	
Практичне заняття 4. Естетичний феномен китайського живопису (2 год.)	Практичне заняття 5. Філософія ікебани та чайної церемонії (2 год.)	Практичне заняття 6. Індійський танець: значення поз, жестів, позицій рук (2 год.)	Практичне заняття 7. Індійський кінематограф (2 год.)	Практичне заняття 8. Персидська книжкова мініатюра (2 год.)	Практичне заняття 9. Декоративно-прикладне мистецтво Близького Сходу (2 год.)
					<i>Контрольна робота</i>

На рік: 82 год., III семестр: Разом: 40 год., лекції – 18 год., семінарські заняття – 4 год практичні заняття – 16 год, модульний контроль - 2 год.

[illegible]

Розділ 4									
Мистецтво європейського культурного регіону. Художня спадщина України									
Лекція 19-20 Архітектура українських земель: від доби Київської Русі до сьогодення (4 год)		Лекція 21-22. Розвиток скульптури в Україні (4 год)		Лекція 23-24 Живопис та графіка в художній спадщині України (4 год)		Лекція 25 Розвиток музичного мистецтва в Україні (2 год)		Лекція 26-27 Розвиток українського театрального мистецтва. Український кінематограф (4 год)	
			Семінарське заняття 8. Українська скульптура Шевченкіана (І. Кавалерідзе, М. Манізер, В. Одрехівський та ін.) (2 год)	Семінарське заняття 9. Живопис у художній спадщині України (2 год)				Семінарське заняття 10. Розвиток українського театрального мистецтва (2 год)	
Практичне заняття 18. Храми Київської Русі (2 год)	Практичне заняття 19. Шедеври зодчества українського козацького бароко (2 год)	Практичне заняття 20. Експресія бароко у творчості І. Г. Пінзеля (2 год)		Практичне заняття 21. Майстри народного живопис. Мистецький проект з комп'ютерною презентацією (2 год)	Практичне заняття 22. Український авангард (2 год)	Практичне заняття 23. Дільність і творчість М. Лисенка та його послідовників: М. Леонтовича, К. Стеценко і Я. Степового (2 год)	Практичне заняття 24. Музичний авангард композиторів-шестидесятників і модернізація музичної мови (2 год)		Практичне заняття 25 Українське поетичне кіно (2 год)
								Контрольна робота	

Рекомендована література

Базова

1. Мистецтво (рівень стандарту, профільний рівень): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти. Гайдамака, О. В. (2018).
2. Мистецтво (рівень стандарту, профільний рівень): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти. Комаровська, О. А.; Миропольська, Н. Є.; Ничкало, С. А.; Руденко, І. В. (2018).
3. Художня культура [Текст] : підруч. для учнів 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту / Назаренко Н. В. [та ін.]. - Х. : Сиція, 2012. - 223 с.
4. Художня культура [Текст] : підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту / Н. Є. Миропольська, Л. М. Масол, О. В. Гайдамака ; за заг. ред. Н. Є. Миропольської. - К. : Освіта, 2012. - 175 с.
5. Художня культура. 9-11 класи [Текст] : [посібник] / Н. Є. Миропольська, Л. М. Масол, О. В. Гайдамака ; [за наук. ред. Н. Є. Миропольської]. - Київ : Шк. світ, 2014. - 92, [1] с.

Допоміжна

1. Історія світової культури [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Левчук Л. Т. та ін.]. - 3-тє вид., перероб. і допов. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 400 с. Художня культура світу: Європейський культурний регіон [Текст] : навч. посібник для загальноосвіт. навч. закл. України / Н. Є. Миропольська [та ін.] ; Ін-т пробл. виховання АПН України. - К. : Вища школа, 2001. - 191 с.
2. Історія світової культури [Текст] : навч. посіб. / [М. В. Дєдков та ін. ; під заг. ред. М. В. Дєдкова]. - Запоріжжя : Дике Поле, 2009. - 376, [60] с.
3. Історія світової культури [Текст] : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. М. Алексієвець [и др.]. - Т. : Підручники і посібники, 2008 .
4. Ч. 2 : Від бароко до сучасності. - [Б. м.] : [б.в.], 2008. - 653 с.
5. Історія світової культури [Текст] : навч. посіб. / В. М. Шейко [и др.] ; наук. ред. В. М. Шейко. - К. : Кондор, 2006. - 407 с.
6. Історія української культури [Текст] : навч. посіб. / Пальм Н. Д., Гетало Т. Є. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. - 296 с.
7. Історія української культури [Текст] : навч. метод. посіб. / М. Е. Кругляк ; Житомир. держ. технол. ун-т. - Житомир : Волинь, 2014. - 133 с.
8. Історія української культури [Текст] : навч. посіб. / Разіцький В. Й. ; Кременец. обл. гуманітар.-пед. ін-т ім. Тараса Шевченка. - Тернопіль : Астон, 2014. - 187 с.
9. Художня культура України [Текст] : навч. посібник для загальноосвіт. навч. закл. України / Л. М. Масол [и др.] ; заг. ред. Л. М. Масол ; Ін-т пробл. виховання АПН України. - К. : Вища школа, 2006. - 240 с.
10. Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон [Текст]. - Африканський культурний регіон. - Індійський культурний регіон. - Далекосхідний культурний регіон. - Латиноамериканський культурний регіон. - Миропольська Н.Є. Північноамериканський культурний регіон/ Н. Є. Миропольська [та ін.] ; ред. Н. Є. Миропольська ; Ін-т пробл. виховання АПН України . - К. : Вища школа, 2003. - 191 с.

9. Додаткові ресурси

«Мистецтво (рівень стандарту, профільний рівень)» підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти. Назаренко, Н. В.; Чен, Н. В.; Севастьянова, Д. О. (2018).

«Мистецтво (рівень стандарту, профільний рівень)» підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти. Масол, Л. М. (2018).

<https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/22>

Архітектурні стилі в Україні <http://art.lib.kherson.ua/architectural-styles-in-ukraine.htm>

Історія світової і вітчизняної культури Курс лекцій / Тернопіль, 2005.- 164 с.
<http://www.info-library.com.ua/books-book-92.html>

Зязюн І., Семашко В. та ін.; Ред. М.М. Закович. Культурологія: українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / К.: Знання, 2007.- 567 с.

<http://www.info-library.com.ua/books-book-99.html>

Культурологія: теорія та історія культури. Навчальний посібник / За ред. І.І. Тюрменко, О.Д. Горбула. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004.- 368 с.

<http://www.info-library.com.ua/books-book-77.html>